

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 343/05-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2006 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu vo veci sťažnosti S., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. M., B., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 467/01 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 467/01 **p o r u š i l** základné právo S., a. s., B., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 467/01 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. S., a. s., B., **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný zaplatiť náhradu trov konania S., a. s., B., v sume 5 300 Sk (slovom päťtisícristo slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J.M. B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti S., a. s., B., vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2005 doručená sťažnosť S., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. J. M., B., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 467/01.

Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 343/05 z 30. novembra 2005 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Sťažovateľ uviedol, že 31. októbra 2001 podal okresnému súdu žalobu o určenie nájomného, pričom konanie je vedené pod sp. zn. 19 C 467/01. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci nekonal, opakovane žiadal o vytýčenie termínu pojednávania a podal aj sťažnosti predsedníčke okresného súdu, ktorá listom z 20. decembra 2004 priznala prieťahy v konaní, za ktoré sa aj ospravedlnila, a prisľúbila, že v januári 2005 bude vec pridelená novej zákonnej sudkyňi. Do podania ústavnej sťažnosti (15. novembra 2005) však vo veci nebolo vykonané pojednávanie.

V postupe okresného súdu sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ uviedol, že je majiteľom pozemku, odvádza dane, ale pozemok užíva iná osoba bez toho, aby mala usporiadané nájomné vzťahy. Je presvedčený, že postupom okresného súdu mu vznikla ujma vo výške

100 000 Sk, ktorú žiada uhradiť vo forme primeraného finančného zadost'učinenia. Ignorovanie jeho prípadu okresným súdom mu spôsobuje stav právnej neistoty.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 467/01 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Zároveň žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez priet'ahov a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 100 000 Sk a trovy konania vo výške 5 302,50 Sk.

Listom z 27. decembra 2005 sa právny zástupca sťažovateľa vyjadril, že netrvá na ústnom prejednaní veci.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila poverená predsedníčka okresného súdu, ktorá v liste sp. zn. Spr. 2180/05 z 15. decembra 2005 uviedla, že obdobie od podania návrhu do marca 2005 hodnotí ako priet'ahy v konaní, sťažnosť považuje za opodstatnenú a súhlasí s upustením od ústneho prejednania veci.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska poverenej predsedníčky okresného súdu a najmä z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 467/01 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Dňa 31. októbra 2001 sťažovateľka doručila okresnému súdu žalobu o určenie nájomného, ktorej bola pridelená sp. zn. 19 C 467/01. K žalobe boli pripojené prílohy, a to výpis z obchodného registra týkajúci sa sťažovateľky, list vlastníctva, geometrický plán, výzvy odporcovi na uzavretie nájomnej zmluvy, pravidlá na realizáciu a sledovanie záväzkových vzťahov k nehnuteľnému majetku hlavného mesta Bratislavy.

Dňa 18. júna 2004 zástupca sťažovateľky podal okresnému súdu žiadosť o konanie vo veci (č. l. 27 spisu).

Dňa 7. marca 2005 zákonná sudkyňa vyzvala sťažovateľku na zaplatenie súdnych trov a uznesením z toho istého dňa vyžiadala vyjadrenie odporcu k žalobe.

Dňa 12. apríla 2005 sťažovateľka uhradila trovy konania (č. 1. 32 spisu).

Dňa 13. mája 2005 odporca listom požiadal súd o vydanie kópií príloh k žalobe.

Dňa 7. decembra 2005 zákonná sudkyňa nariadila pojednávanie na 6. apríl 2005 o 10.30 h (dátum je na č. 1. 33 asi uvedený mylne, správne má byť 2006) a v ten istý deň vyzvala odporcu na zaplatenie poplatku 300 Sk v kolchoch na realizáciu jeho žiadosti.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Len prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto pre naplnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne aj vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. III. ÚS 340/04 a iné).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna

a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že žaloba o určenie nájomného patrí medzi štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecného súdnictva s primeranou judikatúrou v tejto oblasti.

Poverená predsedníčka okresného súdu neuviedla žiadne dôvody, ktoré by bránili rozhodnutiu alebo konaniu vo veci.

Druhým kritériom je správanie účastníkov konania. Sťažovateľ vo veci postupoval aktívne, predložil prílohy k žalobe a na výzvu okresného súdu zaplatil súdny poplatok. Odporca v konaní bol o žalobe informovaný až v roku 2005, preto jeho aktivitu v konaní nemožno hodnotiť.

Ústavný súd konštatuje, že žiaden z účastníkov konania sa žiadnym spôsobom nepodieľal na vzniknutom stave konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky.

Ústavný súd z prehľadu úkonov vykonaných okresným súdom v tejto veci zistil, že okresný súd bol nečinný od podania žaloby 31. októbra 2001 do 7. marca 2005, keď začal vo veci konať. Pri zohľadnení prípravy zákonnej sudkyne na konanie vo veci priet'ahy predstavujú 38 mesiacov. Poverená predsedníčka okresného súdu v plnom rozsahu konštatovala ich existenciu bez toho, aby uviedla ich dôvod.

Ústavný súd už v priebehu predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vyslovil, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečovať súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za prieťahy v súdnom konaní (II. ÚS 40/97 a iné).

Inými slovami, otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní (III. ÚS 14/00).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku postup okresného súdu v predmetnej veci vyhodnotil ako konanie, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom zo strany okresného súdu v dĺžke minimálne 38 mesiacov.

Základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (II. ÚS 40/97 a iné).

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy bolo porušené (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy spočívajúce v nekonaní vo veci, preto prikázal okresnému súdu vo veci konať bez prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenie, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk, ktoré zdôvodnila najmä stavom právnej neistoty a nemožnosťou v riadnom rozsahu užívať svoj majetok.

V okolnostiach prípadu pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje toto za primerané vo výške 30 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný vyplatiť sťažovateľke v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmov ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, preto ústavný súd žiadosti sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Ustanovenie § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde umožňuje ústavnému súdu v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému z účastníkov konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože v konaní mala úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Podľa § 3 citovanej vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa § 11 ods. 2 citovanej vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Vzhľadom na skutočnosť, že úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky o stanovení priemernej mesačnej mzdy za prvý polrok 2004.

Ústavný súd priznal náhradu trov konania za jeden úkon právnej pomoci vo výške 2 501 Sk a paušálnu náhradu vo výške 150 Sk. V roku 2005 boli vykonané dva úkony právnej pomoci, preto z uvedených dôvodov ústavný súd priznal náhradu trov konania sťažovateľky spolu vo výške 5 302 Sk (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2006